

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN G. MEITANI G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADA PARIS, 20

REDACTOR-ADMINISTRĂTOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechin 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studenții plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaogă timbrul postal

S U M A R

Ion G. Saita (Necrolog).

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I*: G. C. Nemțuc cu Ion Cheorghe Condu-rariu zis Bezede. — *Secțiunea I*: Gh. V. Cojocaru cu Magdalena Gh. Cojocaru.

Curtea de apel din București, secțiunea I: D-na M. R. și altu cu D. O. și alții.

ION G. SAITA

Baroul Capitalei a suferit o mare și ireparabilă pierdere.

Ion G. Saita a murit pe neașteptate Joui dimineța, în urma unui atac de angină fulgerătoare.

Vestea a produs o impresie cu atât mai dure-roasă, cu cât nimeni nu puteam crede că omul sobru, așa de bine constituit, ce era Saita, să se stingă așa de repede. Cui 'i-ar fi trecut prin gând, văzând-l în ajun vorbind și discutând cu prietenii și confracții săi, în Palatul de Justiție și la Cameră, că eră pândit așa de aproape de moartea secerătoare ?

Ion Saita s'a născut la 5 Decembrie 1862 în Craiova. Studiile liceale le-a făcut în orașul său natal, iar pe cele universitare la București.

După obținerea licenței în drept a fost numit secretar al Camerei de comerț din București, func-

țiune pe care a cumulat-o multă vreme cu avocatura și care l-a pus în contact cu înaltele sfere comerciale și financiare. Alături de G. Assan, el a luat o parte activă la opera de organizare a Camerilor de comerț și lui i se datoresc în mare parte nouile îndrumări în materie de convențiuni vamale și cu privire la încurajarea comerțului și industriei naționale.

Imprejurările îl făcură însă să renunțe la această îndeletnicire și să se consacre cu deosebire avocaturii. Aci el era în elementul lui și adevărata lui chemare fu în barou.

Talentul, cultura juridică și munca conștiincioasă 'i-au deschis calea succesului și în scurtă vreme devine unul din avocații cei mai căutați, al căror cuvânt este ascultat cu atențiune în sălile de audiență. Când se înfățișa la bară, era stăpân pe afacerea ce avea să expue, pe care o studiase pe toate fețele ei; pledoaria lui pornea din convingere, și toată dialectica ce întrebuiță nu tindea decât la a face ca această convingere să se strămute în mintea judecătorilor. Cu pătrunderea ageră a problemelor juridice, despica cauzele cele mai complicate, ne lăsând nimic obscur și supus îndoielei. Așa încât, după ce vorbea dânsul, afacerea era luminată și judecata părea făcută. Astfel reușise a dobândi încrederea jude-

cătorilor și a imprecinațiilor. Era nu numai un avocat pledant de mâna întâia, dar și un jurisconsult foarte apreciat și ascultat. De aceea, toate casele mari comerciale și industriale, toate instituțiile financiare au căutat să-l aibă de consilier și să se folosească de știința și experiența lui.

Pe lângă calitățile sale profesionale, Saita era de o bunătate de inimă, o blândețe de caracter și de spirit care crease în jurul său o atmosferă de simpatie ce nu l-a părăsit în nici una din manifestările lui.

Ca toți aceia ale căror însușiri intelectuale nu-i pot ține legați într'o anumită sferă de activitate, tot astfel și Saita n'a putut rămâne multă vreme pe terenul exclusiv al avocaturii. Politica i-a deschis și lui ca și la mulți alții un nou câmp de activitate. Dacă însă el n'a avut temperamentul de politician, în sensul obișnuit al cuvântului, a avut în schimb pe acela al omului de acțiune și de inițiativă.

Consilier comunal și ajutor de primar în București, apoi prefect al poliției Capitalei sub Vasile Lascăr, care voia a face din administrație o a doua magistratură, și deputat al colegiului I de Ilfov în mai multe legislaturi, Saita a pus în serviciul ideilor liberale toată inteligența și marea sa popularitate. Deși un nedreptățit în partidul său, a rămas pildă de abnegație și desintereșare, luptând din toate puterile pentru noile reforme constituționale în triumful cărora credea și pe care le considera ca garanția cea mai temeinică pentru progresul și prosperitatea țării.

Ion Saita s'a stins din viață fără agonie, fără delir, fiind până în minutul din urmă stăpân pe capul și inima lui. Moartea i-a fost blândă și liniștită, precum blândă și liniștită i-a fost întreaga viață.

Deplângem din tot sufletul pierderea acestui coleg care a fost o fală a Baroului nostru, și trimitem îndureratului frate Nicolae Saita, expresiunea celei mai vii simpatii și sincere condoleanțe.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I

Audiența dela 18 Aprilie 1914

Președinta d-lui V. Bossy, consilier

G. C. Nemțuc cu Ion Gheorghe Condurariu zis Bezede

ORGANIZAREA JUDECĂTOREASĂ. — GREFIERI. — PROCES-VERBAL DE ȘEDINȚĂ. — CONTRASEMNAREA DE UN ALT GREFIER CARE N'A LUAT PARTE — NULITATE. — ART. 57 L. ORG. JUDEC.

Din modul de redactare și din spiritul art. 57 din legea organizării judecătorești, care cere ca grefierul să ia parte la ședință, să redacteze procesele-verbale și să contrasemneze actele încheiate de tribunal, sub pedeapsă de nulitatea actului ne contrasemnat, rezultă că cel care trebuie să redacteze și să contrasemneze un act nu poate fi altul decât grefierul care a luat parte la ședință.

Astfel fiind, contrasemnarea unui act de altă persoană decât grefierul care a luat parte la ședință, nu are nici o valoare, chiar dacă cel care a contrasemnat ar avea delegație expresă pentru aceasta, căci nulitatea edictată de lege nu poate fi acoperită prin delegația ilegală ce s'ar da altui grefier de președintele Curței sau tribunalului.

No. 226. — Casată după recursul făcut de G. C. Nemțuc, sentința No. 222 din 1913, a tribunalului Drohoi, în proces cu Ion Gheorghe Condurariu, zis Bezede.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier I. Stambulescu.

S'au ascultat d-l avocat P. Sadoveanu, pentru recurs, în desvoltarea motivelor II, III și IV de casare, renunțând la celelalte motive; d-l Leon Ladicov, pentru intimat, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului II de casare:

«Violarea art. 57 din legea de organizare judecătorească, prin faptul că jurnalul No. 4836 din 20 Iunie 1913, în care ședință s'a discutat fondul și care deci e în strânsă legătură cu sentința din 24 Iunie 1913, atacată cu recurs, n'a fost iscălit de d-l grefier-ajutor N. C. Mândrescu, care a luat parte la acea ședință, ci de d-l grefier-ajutor C. Popovici. Asemenea acest jurnal nici nu era încheiat în momentul pronunțării sentinței atacate și dacă a fost semnat de d-l grefier-ajutor Const. Popovici, care nu asistase la acea ședință, semnarea s'a produs tocmai după 1 Iulie 1913, în care s'a pus rezoluția pe o petiție a mea, că nu mi s'a putut libera copie de pe el, de oarece nu era semnat de d-l grefier-ajutor N. C. Mândrescu, așa că deși s'a încheiat un proces-verbal de delegație cu data de 24 Iunie 1913,

însă el nepurtând nici un număr de înregistrare, acel proces-verbal nu poate avea nici o valoare decât de a constata încă și mai mult că acel jurnal a fost iscălit de alt domn grefier-ajutor, care n'a luat parte la ședința în care el trebuia să se producă și anume aceea mai importantă din acest proces, când s'a discutat fondul, fiind prin urmare nul, mai dovedindu-se existența lui în momentul pronunțării sentinței din 24 Iunie 1913, și din adresa prefecturii poliției Capitalei cu No. 68921 din 10 Iulie 1913, aflată la dosar, din care se constată că acel jurnal cu No. 4836 din 20 Iunie 1913, a fost iscălit de d-l judecător C. Radovici în București, cu mult după acea dată de pronunțarea sentinței, care a avut loc în Dorohoi și care, dacă ar fi fost încheiat până atunci, ar fi fost și iscălit de d-l judecător Radovici, când a venit de a complectat tribunalul».

Având în vedere că, prin sentința supusă recursului, s'a admis acțiunea în revendicare de pământ rural pornită de intimatul Ion G. Conduraru contra recurentului;

Având în vedere că procesul s'a judecat de tribunal în ziua de 20 Iunie 1913, iar pronunțarea sentinței fiind amânată s'a dat în ziua de 24 Iunie 1913;

Considerând că, din lucrările aflate la dosar, rezultă că la judecarea procesului, în ziua de 20 Iunie 1913, a luat parte ca grefier de ședință ajutorul de grefier N. C. Mândrescu; că, acesta fiind mobilizat pe ziua de 20 Iunie și plecând la corp, fără să fi semnat jurnalul de ședință, președintele tribunalului prin procesul-verbal dela 24 Iunie 1913, a delegat a-l semnă pe ajutorul de grefier C. Popovici, astfel că menționatul jurnal poartă iscălitura acestui grefier, iar nu a lui N. Mândrescu, care a luat efectiv parte la ședință; iar pronunțarea sentinței în ziua de 24 s'a făcut tot cu compunerea tribunalului cu C. Popovici ca grefier;

Considerând că din modul de redactare și din spiritul art. 57 din legea organizării judecătorești care cere ca grefierul să ia parte la ședință, să redacteze procesele-verbale și să contrasemneze actele încheiate de tribunal, sub pedeapsă de nulitatea actului necontrasemnat, rezultă că cel care trebuie să redacteze și să contrasemneze un act nu poate fi altul decât grefierul care a luat parte și la ședință;

Că deci, contrasemnarea unui act de o altă persoană decât grefierul ce a luat parte la ședință, nu are nici o valoare, chiar dacă cel ce a contrasemnat ar avea — cum e în speță — delegație expresă pentru aceasta, căci nulitatea edictată de lege nu poate fi acoperită prin delegația ilegală ce s'ar da altui grefier de președintele Curței sau tribunalului;

Considerând că, fiind nul jurnalul de ședință ce constată expunerile părților, modul lor de apărare

și toate actele și faptele petrecute în ședință, cu ocazia judecării procesului, tribunalul nu putea pronunța hotărârea ce și bază întreaga rațiune numai pe cele constatate în acest jurnal, fără să violeze dispozițiunile menționatului art. 57 din legea organizării judecătorești;

Că, deci, motivul acesta fiind fondat, fără a mai intra în discuțiunea celorlalte, care devin inutile, urmează a admite recursul.

Pentru aceste motive, casează.

SECȚIUNEA I

Audiența dela 19 Martie 1914

Președința d-lui C. R. Manolescu, președinte

Gh. V. Cojocaru cu Magdalena Gh. Cojocaru

LEGATE. — INSTRĂINAREA OBIECTULUI LEGAT. — REVOACARE. — LEGATE UNIVERSALE SAU CU TITLU UNIVERSAL. — ART. 923 C. CIV.

Din modul de redactare al art. 923 c. civ., și din spiritul lui, rezultă în mod evident că numai legatele singulare sunt revocate prin înstrăinările ulterioare, iar nu și cele universale sau cu titlu universal, întrucât acest fel de legate au de obiect o universalitate de bunuri care continuă a persista, independent de modificările ce s'ar aduce bunurilor ce o compun.

No. 190. — Respins recursul făcut de Gh. V. Cojocaru, contra sentinței No. 609 din 1912, a tribunalului Botoșani, în proces cu Magdalena Gh. Cojocaru, personal și ca tutoare.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier Al. Alessiu.

S'au aseultat: d-l avocat Văsănescu, pentru recurent, în desvoltarea motivului I de casare; d-l procuror în concluzii pentru minorul reprezentat prin tutoarea sa legală.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului II de casare:

«Violarea dispozițiilor art. 923 c. civ., care prevede că orice înstrăinare a obiectului legat, revoacă legatul pentru tot ce s'a înstrăinat chiar când înstrăinarea va fi nulă, sau când obiectul legat va fi reintrat în starea testatorului. În adevăr, pârătul Ion Gh. Cojocaru, prin tutricea sa Magdalena, ne opune un testament făcut de defunctul Ion V. Cojocaru, autentificat de tribunalul Botoșani sub No. 101 din 22 Martie 1906, susținând că chiar dacă actul de vânzare ar fi anulat, totuși testamentul rămâne în vigoare. Acest mod de a vedea, admis de onor. tribunal de Botoșani, violează dispozițiunile categorice ale art. 923 c. civ. De altfel, acest testament nici nu lasă numai pârătului Ion G. Cojocaru cătimea de 4 fălci și 10 prăjini pământ sau 5 ha și 72 arii a defunctului Ion V. Cojocaru».

Având în vedere că prin sentința atacată cu recurs, tribunalul Botoșani a respins ca nefondată acțiunea pornită de recurent contra intimatului pentru anularea unui act de vânzare și revendicarea terenului vândut de autorul său Ion V. Cojocaru, intimatul în recurs;

Având în vedere că acesta din urmă, pe lângă alte mijloace de apărare a invocat, în cazul când actul de vânzare va fi considerat nul, un testament autentic prin care același Ion sin V. Cojocaru, testă în favoarea sa și a fraților săi întreaga sa avere; că, tribunalul după ce a respins ca neîntemeiate motivele de nulitate a actului de vânzare, declarându-l valabil, se sprijină și pe testamentul invocat de intimat și decide că chiar în cazul când actul de vânzare ar fi nul, terenul vândut nu poate fi revendicat de recurent, de oarece reintrând prin stricarea vânzării în succesiunea vânzătorului, el se cuvine intimatului pe baza testamentului prin care este instituit legatar cu titlu universal, împreună cu frații săi;

Considerând că, din modul de redactare al art. 923 c. civ., și din spiritul lui, rezultă în mod evident că numai legatele singulare sunt revocate prin înstreinările ulterioare, iar nu și cele universale sau cu titlu universal, întrucât acest fel de legate au de obiect o universalitate de bunuri care continuă a persista, independent de modificările ce s'ar aduce bunurilor ce o compun;

Considerând că, în speță, e necontestat că intimatul a fost instituit legatar cu titlu universal; că, deci tribunalul a făcut o bună aplicare a dispozițiilor menționate în articol, și hotărârea menținându-se numai pe acest considerent, cesiunea dedusă prin primul motiv de recurs, nulitatea actului de vânzare, nu mai are nici un interes a fi discutată.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA I

Audiența dela 16 Mai 1914

Președinta d-lui Oscar N. Nicolescu, prim-președinte

D-na M. R. și alți cu D. O. și alții

CAPTATIUNE. — MANOPERE FRAUDULOASE. — TESTAMENTE. — ACȚIUNE ÎN ANULAREI — ART. 953 C. CIV.

CONCUBINAJ. — ELEMENT AL CAPTAȚIUNEI. — TESTAMENTE — ACȚIUNE ÎN ANULARE. — ART. 953 C. CIV.

TESTAMENT. — LIBERALITATE. — CAUZĂ ILICITĂ. — CONVENȚIUNE. — ACȚIUNE ÎN ANULARE. — ART. 966 C. CIV.

CONCUBINAJ. — LIBERALITATE. — CAUZĂ ILICITĂ. — TESTAMENT. — ACȚIUNE ÎN ANULARE. — ART. 966 ȘI 968 C. CIV.

1° Captatiunea, adică afecțiunea simulată în scop de a atrage bună-voința cuiva pentru a ob-

ține un beneficiu, nu anulează testamentul decât atunci când este însoțită de manopere frauduloase, de dol, și când numai grație acestor manopere întrebuintate asupra testatorului s'a schimbat voința acestuia.

2° Cu toate că concubinajul prin sine însuși nu este un motiv de anularea testamentului, totuși el constituie un element important al captatiunii, fiindcă în concubinaj voința își pierde toată independența și orice insinuări cât de mici prind influență față de concubin

3° Dispozițiunile art. 966 c. civ., care anulează obligațiunile fără cauză sau întemeiate pe o cauză ilicită, deși se ocupă numai de obligațiuni, se aplică totuși și la actele de liberalitate și testamente întrucât nu există nici o rațiune de a decide altfel.

4° Concubinajul cu toate că în principiu nu poate fi o pedică de a primi cu titlu gratuit și nu isbește prin urmare de nulitate liberalitatea, totuși atunci când menținerea concubinajului a fost prețul liberalității sau a testamentului, la mijloc fiind în acest caz un târg cu o *turpis causa*, liberalitatea este isbită de nulitate.

No. 108. — S'au ascultat, pentru apelanți, d-nii avocați M. Sipsom, M. Antonescu, I. G. Saita, Em. Antonescu și M. Gaster, iar pentru intimati, d-nii avocați N. Mitescu, M. Lungeanu și Take Ionescu.

Pentru ministerul public, în lipsa d-lui procuror, a pus concluzii d-l avocat R. Ștefănescu.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de d-na M. R., fosta soție a lui C. O., în calitate de administratoare testamentară a averii minorului său fiu, legatar universal al defunctului N. O., și în calitate de legatară particulară, precum și apelul făcut de C. O., ca tutor al minorului său fiu contra sentinței civile a tribunalului Ilfov, secția II, cu No. 411 din 25 Iunie 1913;

Având în vedere că, prin această sentință, tribunalul a admis acțiunea introdusă cu petițiunea înregistrată la No. 12170 din 1910 și suplimentele de acțiune făcute cu petițiunile înregistrate la No. 22979 din 1911 și 17555 din 1912, de către D. O., în calitate de frate al defunctului N. O., reprezentat astăzi în instanță prin fiica și moștenitoarea sa d-na A. C., născută O., autorizată de soțul său D. C., precum și de d-ra A. O., în calitate de nepoată a numitului defunct, anulând testamentul decedatului N. O., cu data de 27 Ianuarie 1910;

Având în vedere susținerile părților, actele prezentate și concluziunile scrise atașate la dosar, din care se constată că N. O., încetând din viață în luna Mai 1910, a lăsat un testament prin care institue ca legatar universal al averii sale pe nepotul său de frate C. O., minor, și mai multe legate particulare cumnatei și rudelor sale. Tot prin acest testament defunctul O. dispune ca mama legatarului universal, fosta soție a lui C. O., azi d-na R., să aibă administrarea averii lăsată fiului său C. O., până la majorat, cu obligațiunea ca jumătate din venitul acestei averi să-l capitalizeze, până ce fiul său va împlini vârsta legiuită, iar cealaltă jumătate să servească pentru întreținerea, creșterea și educațiunea minorului. La 4 Iunie 1910, două dintre rudele de sânge au intentat acțiuni pentru anularea testamentului și tribunalul le-a admis cererea prin sentința atacată cu apel.

Având în vedere că reclamații dela prima instanță, în dovedirea acțiunii lor, au invocat trei motive pentru anularea testamentului:

1. Captațiunea delosivă exercitată de d-na M. O., azi R., asupra testatorului N. O., prin care i-a intervertit voința;

2. Cauza ilicită a liberalității rezultând din relațiunile culpabile ce au existat între defunct și cumnata sa d-na M. O.;

3. Condițiunea contrarie ordinii publice cuprinsă în testament, prin faptul că violând puterea părintească a lăsat mamei administrarea bunurilor legate minorului ei fiu, condițiune care a fost determinantă în hotărârea testatorului.

În ce privește primul motiv, captațiunea;

Având în vedere că în dreptul modern și mai cu seamă sub imperiul legislațiunei noastre, captațiunea, adică afecțiunea simulată în scop de a atrage bună voința cuiva pentru a obține un beneficiu, nu anulează liberalitățile. Numai când captațiunea este însoțită de manopere frauduloase, de dol; numai când grație acestor manopere întrebuințate asupra spiritului testatorului i s'a schimbat voința, numai atunci legiuitorul a isbit libertatea de nulitate;

Că, de asemenea, este important de a se ști personalitatea aceluia a cărui voință a fost viciată, adică de a se cunoaște dacă testatorul putea sau nu să reziste manoperilor pe care alții le-ar fi încercat

asupra spiritului său, căci este indiferent dacă cel care a întrebuințat captațiunea dolosivă este numai beneficiarul, sau orișicare altă persoană străină;

Că, astfel fiind, ceia ce trebuie dovedit în speță, sunt manoperile dolosive întrebuințate de D-na M. R., pentru a schimba voința lui N. O., ca să testeze în favoarea fiului său, precum și relațiunile care existau între aceste două persoane pentru a se vedea până la ce grad voința d-nei R., putea să influențeze voința testatorului.

Considerând că, în ce privește aceste relațiuni, reclamații dela prima instanță au cerut și au obținut prova cu martori, servindu-se pe lângă această dovadă și cu presumpțiuni precise și concordante, trase din memoriul d-nei M. R., atașat la dosar, cum și din alte circumstanțe.

Considerând că relativ la acest memoriu, el nu poate fi luat ca o mărturisire extrajudiciară față de minorul C. O., însă, el servește ca o presumpțiune din cele mai grave, fiindcă cu ocaziunea procesului dintre dânsa și soțul său pentru administrarea averii minorului lor fiu, s'a decis să spună adevărurile dintr'însul, care sunt coroborate și cu depozițiuni de martori.

Considerând, că, din aceste depozițiuni și presumpțiuni rezultă până la evidență că relațiunile d-nei M. R., cu N. O. erau, nu afecțiunea legimită dintre cumnat și cumnată, ci relațiuni adulterine și incestuoase care au durat optsprezece ani de zile și de care a profitat materialmente și soțul său C. O.

În adevăr, martora M. C., a declarat sub jurământ că știa de aceste relațiuni adulterine, precizând că acum trei ani, la Niza, au stat împreună într'o pensiune; însă, îndată ce a sosit N. O., d-na R. s'a mutat la hotel cu dânsul, luând două camere comunicante cu ușa închisă între ele; că, apoi, au plecat la Paris cu toții împreună; că, în București, ducându-se foarte des prin casa lui C. O., după masă d-na R., se retrăgea în odaia sa împreună cu N. O., pe când bărbatul C. O., se ducea în odaia lui; că, în fine, chiar d-na R., a spus martorei că trăește cu N. O.

Martora Q. H., a arătat că angajând-o pentru serviciul lui N. O., femeia care a învoit'o i-a spus că este nevoie de o femeie de încredere, de oarece d-na M. R. are relațiuni cu cumnatul său; că d-na

R. venea aproape în toate zilele la moara lui N. O., că acesta dormea adesea la C. O., iar C. O. nu se culca în dormitor, ci în biuro.

Martorul, G. G., logofătul morei, de optsprezece ani la N. O., a declarat că d-na R. venea în toate zilele la moară, unde sta până la timpul mesei și era în tot timpul cu N. O., că acesta pleca în călătorie cu d-na R., și le lua bilete în vagonul cu pat unde le așeza și bagajele, de unde martorul a dedus că se iubeau foarte mult; că, madamele i-au spus că se închideau amândoi în odaie și rămâneau acolo mult timp;

Martorul, M. L., fost ginere al d-nei R., a declarat că între N. O., și d-na R., crede că au existat relațiuni mai întinse decât relațiunile obișnuite de familie, și că fratele său a reproșat din stradă, d-nei R., cu cuvinte injurioase relațiunea ei cu cumnatul său.

Din memoriul d-nei R., reiese presupțiunea puternică că asemenea relațiuni adulterine au existat între dânsa și testator. De sigur că nu putea într'un astfel de memoriu adresat Justiției să mărturisească în cuvinte proprii adulterul său, însă din vorbele întrebunțate și din înțelesul lor, reiese că lucrurile nu se pot tăgădui.

Astfel, dânsa spunea de încrederea sbolută ce N. O., avea într'însa și de faptul că întregul trai și menaj al ei era susținut de răposat; că testamentul făcut de N. O., l'a făcut ca să-i facă dânssei plăcere; că soțul ei era un ingrat, fiindcă, după ce a primit ca N. O., să-i plătească luxul, acum vrea să profite el, iar nu dânsa de testament.

Considerând că din toate aceste depozițiuni și presupțiuni se constată până la evidență, că, deși N. O., ocupase în societate pozițiuni înalte, ca senator, consilier comunal, membru în comisiunea inginerilor dela Lucrările Publice, președintele al consiliilor de administrație al societăților „Letea“ și „Făina“, precum și altele, totuși în viața lui intimă starea de concubinajiu în care trăia, și mai cu seamă un concubinajiu adulterin, l'a făcut ca voința lui să fie lipsită de energie și să nu mai poată rezista manoperilor întrebunțate pentru a-i substitui voinței sale voința concubinei cu care a trăit timp de 28 ani.

Considerând că în ce privește manoperile delosive întrebunțate de d-na M. R., ca să facă pe testa-

tor ca să dispue în favoarea fiului său, ele se stabilesc prin martori și presupțiuni.

Că, deși este adevărat că concubinajiu prin sine însuși nu este un motiv de anularea testamentului, totuși el constituie un element important al captațiunei, fiindcă în concubinajiu de multe ori voința își pierde toată independența; în concubinajiu orice însinuări cât de mici prind față de concubin; manoperile ce s'ar întrebunța de concubină nu au trebuință să fie așa de energice pentru a ajunge la captarea voinței ca cele ce ar urma să le întrebunțeze o persoană străină;

Că, din depozițiunile martorei M. C., rezultă că d-na R., avea o așa de mare influență asupra lui N. O., încât acesta nu ar fi putut să-i refuze niciodată nimic;

Că, acelaș lucru îl spune și martora H., că N. O., n'a refuzat niciodată cea mai mică dorință a d-nei R., precum și martorul G. G. care declară că tot ce vrea să obțină dela defunct, el obținea rugându-se de d-na R.

Considerând că o presupțiune puternică cum că voința d-nei R., era voința concubinului său, mai rezultă din memoriul vorbit mai sus prin care d-na R., spune că răposatul n'a voit să testeze decât pentru dânsa; că la 1912 făcuse un testament în folosul său și ea temându-se să nu fie anulat, a reușit să-l facă pe testator ca să lase averea fiului său C., că dânsa ar fi putut să-l facă pe N. O., ca să testeze oricui, căci voința ei era voința lui, că dacă testamentul este astfel făcut, este prin voința ei, căci el era gata să-și facă testamentul așa cum vrea ea, căci voința mortului nu era decât voința ei;

Considerând că o altă manoperă doloasă întrebunțată de d-na R., pentru captarea voinței testatorului este și îndepărtarea rudelor, iar, prin insistențe calomnioase, răcirea lui N. O., de toate rudele lui;

Că, acest fapt se dovedește atât din depozițiunile martorilor cât și cu memoriul d-nei R.

În adevăr, martorul L. declară că d-na R., critica pe cumnatele sale, martora M. C., a spus că a auzit pe d-na R., de mai multe ori criticând purtarea d-nei S. O. și a fiicei sale. Martorul G. G., arată că d-na R., a făcut gură pentru că N. O. a cerut niște cărbuni fratelui său D.; că, dânsa împedica pe N. O. când voia să facă daruri sau să dea

vreun ajutor la rude și că pe acestea le-a văzut foarte rar la N. O., el care era servitor de optsprezece ani în casa acestuia;

Că, prin memoriul său, d-na R. declară că rudele se supărase de încrederea ce-i arăta răposatul și adaogă, că rudele au început să bârfească și că atunci mortul s'a plâns și s'a consultat cu ea și de aceia mortul s'a întărit în hotărârea să-i pedepsească, adică să scoată pe rude dela moștenire. Apoi adaugă: «firește că eu care mi iubesc copilul, l'am încurajat în aceste sentimente». Memoriul mai spune că în mod fatal relațiunile dintre N. O. și celelalte rude s'au redus la cea mai simplă expresie și astfel a crescut înrăurirea ei asupra mortului. Tot d-na R., declară că N. O., se supărase pe rude, din cauza ei și a stăruințelor ei. Deasemenea d-na R., mărturisește în memoriul său că „a făcut atâtea eforturi ca încetul cu încetul să-l desfacă de toate legăturile firești cu celelalte rude încât să fie gata să-și facă testamentul așa cum a vrut ea“.

Considerând că, din toate aceste probe rezultă până la evidență că manoperile dolosive întrebuintate de d-na R., asupra lui N. O., au fost determinate și au avut de efect ca să-i schimbe voința, prin captațiune, substituind voinței lui N. O. voința d-nei R., astfel că din acest punct de vedere testamentul urmează să fie anulat;

Având în vedere că apelanții au propus și dânșii martori, cu cari să combată martorii și presupțiunile reclamanților dela prima instanță. Inșă depunerile acestor martori nu pot face vre-o credință curții, fiindcă pe de o parte ei declară că n'au văzut nimic din cele afirmate de martorii intimaților, cari inspiră mai multă încredere curții, ca unii cari au servit mai mult timp pe N. O., și alții ca d-na C. cu o pozițiune socială care inspiră încredere de adevăr; iar, pe de altă parte, acești martori ai d-nei R., contradic chiar cele afirmate în memoriul său.

In ce privește al doilea motiv de nulitate, cauza ilicită :

Având în vedere că s'a susținut de reclamanții dela prima instanță că testamentul are o cauză ilicită, pentru că motivul determinant al lui a fost răsplata relațiunilor monstruoase între testator și d-na R., și nu numai atât, prețul menținerii și continuării lor în viitor;

Având în vedere că s'a obiectat de apelanți că nu poate fi căutată cauza testamentului ca ilicită și prin urmare și în testamentul de față, decât în dorința de a da, care nu are nimic de ilicit în ea; că nu trebuie a se cerceta mobilele care au putut conduce la facerea liberalității, deoarece cercetarea acestor mobile nu intră în cadrul dreptului pozitiv, care are a examina numai dacă există voința de a dăru;

Având în vedere că este necontestat că liberalitățile în general sunt determinate de dorința de a da, de a face un act de generozitate și că prin urmare aceasta apare ca adevărata cauză juridică a lor;

Având în vedere că dacă în general este astfel, se întâmplă adeseaori înșă ca liberalitatea să nu fie determinată de o asemenea dorință, ci de alte motive în vederea cărora numai a fost făcută și cari din această împrejurare se confundă cu înșăși cauza ei și sunt privite ca atare;

Considerând că, în acest caz, motivele determinante deoarece fără ele, nu s'ar fi făcut liberalitatea și ținând astfel locul cauzei, au și ele ca și aceasta potrivit articolului 966 din codul civil influență, după natura lor asupra validității liberalității;

Considerând că deși articolul citat se ocupă numai de obligațiuni, regula prevăzută în el este generală, comună și actelor de dispozițiune, cum sunt testamentele, întrucât nu există nici o rațiune de a decide altfel, mai cu seamă că într'o asemenea materie se deroagă dela ordinea succesorală și este un cuvânt și mai mult ca cel ce deroagă să fie condus de motive cât mai morale;

Considerând că fiind astfel chestiunea în drept, judecătorul este dator ori de câte ori, ca în speță, i se susține că liberalitatea nu ar fi determinată de asemenea motive, să nu se mărginească a examina numai cauza ei aparentă, ci tot ce a determinat pe testator de a o face și, numai dacă și motivele cari sunt fundamentul, cauza impulsivă a liberalității nu ar avea nimic de ilicit, să o mențină;

Având în vedere că, în fapt, se constată din depozițiile martorilor și celelalte elemente, cum s'a arătat la examinarea primului motiv, că au existat relațiuni de concubinaj între testator și d-na R., timp îndelungat, relațiuni agravate de condițiunea ei de femeie măritată și rudă prin alianță cu acesta; că

prin testament, pe lângă fiul ei favorit Constantin, a fost avantajată și ea, atât din punct de vedere moral cât și material, deoarece i s'a încredințat ei ca mamă, în disprețul demnității tatălui, administrarea întregii averi lăsată fiului și i s'a îngăduit de a se folosi de jumătate din venitul acestei averi de aproape 500.000 lei; că, acest testament, care este olograf, a fost remis de testator în păstrarea ei, în secret, fără știrea soțului ei C. O. care era fratele lui și tovarăș la întreprinderea de moară.

Considerând că fiind stabilite acestea, reese în mod evident că idea care a predominat voința lui N. O., când a făcut testamentul, și care a determinat prin urmare liberalitatea, nu a fost aceea de a face un act de generozitate, de binefacere, ci de a răsplăti relațiunile îndelungate de concubinaj din trecut și mai cu seamă de a obține cu prețul lui menținerea și continuarea lor în viitor;

Că, testamentul a fost mai cu seamă prețul menținerii și continuării concubinajului în viitor rezultă nu numai din cele specificate deja, ci și din împrejurarea că testatorul era bătrân și concubina lui d-na R., încă tânără, și lui îi era teamă că fără acea liberalitate relațiile lor ilicite ar putea să înceteze dintr'un moment într'altul, mai cu seamă că ea, în cele din urmă, începuse a voiia și rămâne în străinătate fără el, unde, după cum arată martora M. C., nu era singură ci cu un amic, și de unde N. O., a trebuit să vie să o ia;

Având în vedere că s'a mai obiectat că concubinajul nu poate fi o cauză de nulitate pentru o liberalitate;

Considerând că, deși concubinajul, în principiu, nu poate fi o piedică de a primi cu titlul gratuit și nu isbeste prin urmare de nulitate liberalitatea, nu este însă tot așa atunci când menținerea concubinajului a fost ca în speță prețul liberalității, a testamentului, pentru că într'un asemenea caz acesta are la bază un târg, cu o *turpis causa*, care-l vițiază.

Având în vedere că s'a susținut de apelanți că nu era d na R., beneficiara testamentului ci fiul ei Constantin, și fiind astfel motivul de nulitate bazat pe imoralitate nu se mai poate menține;

Considerând că testamentul fiind, cum s'a arătat cu examinarea primului motiv, opera voinței și beneficiarul desemnat de ea, chestiunea ce se ridică nu

mai poate avea nici un temei juridic deoarece este ca și cum ar fi ea însăși beneficiara;

Considerând pe lângă aceasta că chiar ea a fost avantajată prin testament, deoarece a fost instituită ca administratoare a averii lăsată fiului și are dreptul de folosință asupra a jumătate din venitul averii și prin urmare, din acest punct de vedere, obiecțiunea ridicată nu o poate susține;

Având în vedere în fine că s'a susținut că existența cauzei ilicite, dacă ar fi, trebuie să rezulte în orice caz din enunțările actului și că nu poate fi probată altfel;

Considerând că fiind admis în drept că motivele determinante ale unui act, când sunt ilicite, isbesc de nulitate actul, dovada lor nu poate fi căutată numai în act, în elementele lui intrensece, pentru că atunci ar stă totdeauna în putința părții de a eluda nulitatea, ci și în circumstanțele extrinsece, cari consistând în fapte, pot fi probate conform dreptului comun, cum s'a făcut și în speță, nu numai prin martori dar și prin presupțiuni;

Că nu se poate alege că o asemenea dovadă ar putea să producă scandal înaintea instanțelor judecătorești, deoarece ar fi mai mare scandalul când prin oprirea dovezii s'ar consfinți o imoralitate;

Considerând că față de cele expuse fiind dovedit că testamentul are o cauză ilicită, acțiunea făcută de reclamantul la prima instanță pentru nulitatea testamentului este fundată și din acest punct de vedere;

Considerând că fiind acțiunea fundată, cum s'a arătat pentru cele două motive, nu mai este necesar a se examina și cel de al treilea, și așa fiind urmează a se decide că bine tribunalul a pronunțat nulitatea testamentului și că apelul ce s'a făcut este nefundat.

Pentru aceste motive, respinge ambele apeluri.

Semnați: V. Antinescu. St. Mladoveanu, P. Hagiopol.

(Urmează osebita opiniune a d-lor prim-președinte Oscar N. Nitulescu și consilier I. Coandă, care, din lipsă de spațiu în acest număr, se va publica în numărul viitor).

BIBLIOGRAFIE

Studiu comparativ de drept penal prusian și român de d-l P. Dimitrescu, judecător al ocolului Adjudul-Nou Putna. 1914. Tipografia «Aurora», Focșani.

Această lucrare nu este lipsită de interes, pentru că ea ne înfățișează un studiu comparativ de drept penal asupra unor materii pe care legiuitorul nostru le-a împrumutat din vechea legislație penală prusiană.

Prima fasciculă apărută cuprinde axamenul doctrinal, și comparativ al *furtului* în ambele legislații, precum și jurisprudența prusiană la articolele din codul penal român luate din codul prusian.

În curând va apare fascicula II, tratând despre: *lăhărie, distrugere și degradare, înșelăciune sau ex-crocherie*.